

Гуц Н. Б.,

аспірантка кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права
юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка

РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОРГАНІЗАЦІЙ КОЛЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню підходів щодо реформування статусу організацій колективного управління в Україні. Схарактеризовано недоліки правового регулювання цих відносин згідно з Законом України «Про авторське право і суміжні права». Здійснено порівняльний аналіз положень проектів законів, що мали на меті вдосконалення інституту колективного управління. Наголошено, що монополічне становище однієї організації колективного управління мало б негативний вплив на рівень захисту авторських і суміжних прав. Обґрунтовано необхідність регулювання відносин колективного управління в спеціальному нормативному акті, а не шляхом включення додаткових норм в Закон України «Про авторське право і суміжні права». Розглянуто основні зміни, внесені Законом України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» щодо організаційно-правової форми організацій колективного управління, порядку їх створення та сфер діяльності. Здійснено аналіз цих норм на предмет відповідності Директиві Європейського парламенту і Ради 2014/26/ЄС «Про колективне управління авторським правом і суміжними правами та мульти-територіальне ліцензування прав на музичні твори для онлайн використання на внутрішньому ринку», а також законодавству іноземних країн. В статті розглянуто види колективного управління та визначено, що основна відмінність між розширеним та обов'язковим колективним управлінням полягає в неможливості вилучення правовласником своїх прав в організації, яка здійснює обов'язкове колективне управління.

Ключові слова: організація колективного управління, колективне управління майновими правами авторських і суміжних прав, добровільне колективне управління, розширене колективне управління, обов'язкове колективне управління.

Постановка проблеми. Високий рівень поваги до авторських і суміжних прав та їх ефективний захист є лакмусовим папірцем економічно розвиненої держави. В більшості країн світу одержання автором винагороди за використання творів є головним джерелом його прибутку і важливим чинником стимулювання розвитку мистецтва і технологій. Організація колективного управління (далі – ОКУ) є тим суб'єктом, який покладає на себе тягар збору авторської винагороди від користувачів з наступною виплатою її авторам, залишаючи останнім час на творчу діяльність.

На жаль, саме несправедлива і непрозора діяльність українських ОКУ була однією з причин присвоєння Україні найнижчого статусу «Пріоритетної іноземної країни» згідно з «Спеціальним звітом 301», підготовленим Офісом торгового представника США та Міжнародним альянсом інтелектуальної

власності (ПРА). 27 грудня 2017 р. уряд США надав парламенту України 120 днів на прийняття закону, який би вдосконалив чинну процедуру виплати роялті [1]. Вже в кінці квітня 2017 р. США ввели санкції проти України, призупинивши безмитне ввезення на американську територію 155 видів товарів з України в рамках Генералізованої системи преференцій.

Це, а також необхідність імплементації норм Директиви Європейського парламенту і Ради 2014/26/ЄС «Про колективне управління авторським правом і суміжними правами та мульти-територіальне ліцензування прав на музичні твори для онлайн використання на внутрішньому ринку» від 26 лютого 2014 р. (далі – Директива) [2] стало поштовхом до прийняття Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» від 15 травня 2018 р. № 2415-VIII (далі – Закон «Про ефективне управління <...>») [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти діяльності ОКУ були предметом дослідження багатьох науковців, серед яких: І.Я. Верес, С.В. Бондаренко, В.С. Дроб'язко, Л.Р. Майданик, О.П. Орлюк, О.С. Яворська, та інші. Однак всі вони здійснювалися до прийняття Закону «Про ефективне управління <...>» і були спрямовані на характеристику правової природи інституту колективного управління та функціонування ОКУ відповідно до положень Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII [4]. Саме тому відсутність наукового пошуку у визначеному нами векторі окреслює актуальність цього дослідження.

Метою статті є порівняльний аналіз законодавчих спроб реформування становища ОКУ та з'ясування основних змін, внесених Законом «Про ефективне управління <...>».

Виклад основного матеріалу дослідження. До прийняття Закону «Про ефективне управління <...>» ці відносини регулювалися нормами декількох статей Закону України «Про авторське право і суміжні права» та підзаконними нормативно-правовими актами. Питання необхідності реформування системи колективного управління в Україні порушувалося вже давно. В Рекомендаціях парламентських слухань «Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування», схвалених постановою Верховної ради України від 27 червня 2007 р. № 1243-V, зазначалося про суттєві недоліки у діяльності ОКУ, як-от: збір винагороди без належної звітності користувачів, її розподіл та виплата неналежним особам, запровадження низьких договірних ставок виплати винагороди [5]. Для усунення цих проблем та вдосконалення правового регулювання інституту колективного управління на розгляд Верховної ради України була подана низка законопроектів. Розглянемо деякі з них.

Відповідно до проекту Закону України «Про колективне управління правами на твори, виконання, фонограми, відеограми» від 07 травня 2008 р. № 2451 ОКУ створювалися резидентами-авторами, виконавцями, виробниками фонограми, виробниками відеограми як фізичними, так і юридичними особами, що є установниками управління і (або) вигодонабувачами у сфері авторського права і суміжних прав та чії твір, виконання, фонограма, відеограма знаходилися у цивільному обороті на території України, стосовно яких не спливає строк чинності майнових прав інтелектуальної власності.

Свою діяльність ОКУ розпочинали після державної реєстрації та отримання сертифікату ОКУ. Однак державній реєстрації ОКУ як юридичній особі передувало отримання тимчасового атестата ОКУ. Для цього заявник подавав до Палати України з колективного управління правами на твори, виконання, фонограми, відеограми статутні документи для перевірки на відповідність вимогам цього Закону. Вважасмо, безпідставним створення такого органу, а також запровадження видачі тимчасового атестата. Проект передбачав діяльність декількох ОКУ, які б створювалися за групами об'єктів авторського і суміжних прав. Їхні повноваження б обмежувалися управлінням правами тих категорій авторів, виконавців, виробників фонограми, виробників відеограми, які утворили таку організацію [6].

Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо діяльності організацій колективного управління» від 18 квітня 2016 р. № 4461 містив положення про дію в Україні єдиної ОКУ. Така ОКУ мала б бути утворена як юридична особа в організаційно-правовій формі громадської організації рівною кількістю авторів та виконавців, які є резидентами України та станом на 01 листопада 2016 р. були членами Ради авторів Державної організації «Українське агентство з авторських та суміжних прав». Зазначена громадська організація була б правонаступником Державної організації «Українське агентство з авторських та суміжних прав», що ліквідовувалася. Чинність свідочств усіх інших ОКУ припинялася і вони зобов'язувалися передати такий організації наявні у них суми нерозподіленої та невиплаченої винагороди [7].

Вважасмо, що монополічне становище однієї ОКУ мало б негативний вплив на ефективність захисту майнових авторських і суміжних прав. Адже у своїй діяльності така організація не зможе враховувати й узгоджувати інтереси усіх правовласників як між собою, так і з користувачами. Ця позиція також не бере до уваги особливості сфер використання різних об'єктів авторського і суміжних прав, що визначають специфіку механізму їхнього управління. До того ж це суперечить положенням Директиви згідно з якою забезпечується право праволодільці за власним вибором уповноважувати вибрану ними ОКУ [2].

Такий підхід також не притаманний законодавству країн ЄС. Італія була єдиною країною ЄС, де на законодавчому рівні було визначено організацію, уповноважену на здійснення колективного управління. Нею було Італійське товариство авторів і видавців (SIAE) – монополічний посередник між авторами та користувачами. Однак для імплементації Директиви було прийнято декрет, яким внесено зміни до Закону про захист авторського права і суміжних прав та закріплено можливість правовласників звертатися до інших ОКУ [8]. Проте ще до прийняття декрету SIAE не була єдиною організацією, яка здійснювала колективне управління. Згідно з Законом про при-

буток виробників фонограм і виплат за їх відтворення в особистих цілях від 05 лютого 1992 р. № 93 збір і виплата винагороди виконавцям здійснювалася через ІМАІЕ (Взаємна асоціація захисту виконавців) [9].

Наближеним за змістом до чинного Закону «Про ефективне управління <...>» був проект Закону «Про колективне управління майновими авторськими та суміжними правами» від 17 серпня 2017 р. № 7029 [10]. Головне науково-експертне управління Апарату ВР України у своєму висновку на проект зазначило, що юридично коректнішим є варіант регулювання діяльності щодо колективного управління шляхом внесення відповідних змін до чинного Закону України «Про авторське право та суміжні права», аніж прийняття спеціального Закону [10]. Однак ми не погоджуємося з такою точкою зору і вважаємо, що відносини, охоплені сферою колективного управління потребують окремої регламентації. Введення до Закону України «Про авторське право і суміжні права» статей про основні засади здійснення колективного управління, процедуру створення ОКУ, порядок збору, розподілу і виплат доходів від прав та інше призвело б до зайвого нагромадження Закону занадто деталізованими положеннями, порівнюючи з усіма іншими нормами цього акта.

Ця позиція відповідає досвіду іноземних держав. Згідно з даними з сайту Всесвітньої організації інтелектуальної власності такий шлях обрали Андорра, Австрія, Боснія і Герцеговина, Китай, Німеччина, Португалія, Фінляндія. Наприклад, в Нідерландах окремий закон присвячений виключно нагляду за діяльністю ОКУ [11]. Також 19 липня 2018 р. набув чинності Закон про колективне управління авторськими та суміжними правами в Польщі.

Прийняття 15 травня 2018 р. Закону «Про ефективне управління <...>» є безперечно здобутком українського парламенту. В межах нашого дослідження зупинимося на аналізі норм цього Закону, що стосуються організаційно-правової форми ОКУ, порядку їх створення та сфер діяльності.

Закон «Про ефективне управління <...>» встановив, що колективне управління майновими авторським і суміжними правами здійснюється неприбутковими організаціями, що утворюються в організаційно-правовій формі громадського об'єднання, заснованими виключно правовласниками та єдиним видом діяльності яких є виконання завдань і функцій ОКУ. Закон України «Про авторське право і суміжні права» не містив вимог щодо організаційно-правової форми ОКУ. Згідно з ним колективне управління здійснювали ОКУ зі статусом юридичних осіб, які не мали право займатися комерційною діяльністю, а також державні організації, установчі документи яких передбачали здійснення таких функцій.

Так, станом на 2018 р. в Україні було зареєстровано 19 ОКУ, які діяли в різних організаційно-правових формах, серед яких: громадські об'єднання (Всеукраїнська громадська організація «СІНЕМА» та інші), приватні організації (Приватна організація «Українська ліга авторських і суміжних прав» та інші), об'єднання підприємств (Асоціація «Гільдія виробників відеограм і фонограм» та інші), державна організація (Державна організація «Українське агентство з авторських та суміжних прав»).

Ще під час обговорення проекту Закону «Про ефективне управління <...>» були висунуті судження про те, що обмеження можливості бути організацією колективного управління

лише однією організаційно-правовою формою може бути завідомо розробленим способом відсторонення значної кількості ОКУ від участі в конкурсі. Однак при реалізації на практиці цієї норми та реєстрації ОКУ жодних фактів, які б свідчили про підтвердження такої думки не було виявлено.

Варто зазначити, що у Директиві немає жодних вимог щодо набуття ОКУ конкретної організаційно-правової форми. Ба більше, відповідно до параграфа 14 Держави-члени зобов'язуються вживати належних заходів для запобігання обходу передбачених цією Директивою зобов'язань шляхом вибору організаційно-правової форми [2]. Тому таку норму Закону «Про ефективне управління <...>» можна вважати дискримінаційною. Окрім того в Законі ОКУ визнається єдиним суб'єктом здійснення колективного управління. Таким чином, не імплементовано положення Директиви про забезпечення права довіряти управління правами незалежним організаціям, якими є комерційні юридичні особи, які на відміну від ОКУ не перебувають у власності або під контролем праволодильців [2].

Зазнала змін і процедура набуття статусу ОКУ. Відповідно до чинного раніше законодавства ОКУ розпочинала свою діяльність після її державної реєстрації як юридичної особи та взяття на облік в Установі (центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності). Функція здійснення обліку ОКУ спочатку була покладена на Державний департамент інтелектуальної власності МОН України, а згодом – на Державну службу інтелектуальної власності України. Згодом ці повноваження були передані Міністерству економічного розвитку і торгівлі України (далі – Мінекономрозвитку) [12].

Облік ОКУ здійснювався відповідно до Порядку обліку організацій колективного управління та здійснення нагляду за їх діяльністю, затвердженого наказом Міністерства освіти та науки України від 21 травня 2003 р. № 311 [13]. Однак розпорядженням Кабінету міністрів України від березня 2017 р. № 169-р [14] цей Порядок був скасований, як такий, що не відповідає Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Тому з дня набрання чинності розпорядження, а саме з 21 травня 2017 р., утворився правовий вакуум в регулюванні цього питання.

Закон «Про ефективне управління <...>» запровадив окрему процедуру реєстрації ОКУ. Так, для набуття статусу ОКУ юридична особа повинна бути внесена до Реєстру ОКУ. Для цього вона звертається до Мінекономрозвитку із заявою про реєстрацію. Згідно з даними Реєстру станом на 29 травня 2019 р. зареєстровано 9 ОКУ. Зареєстровані ОКУ мають право здійснювати виключно колективне управління щодо об'єктів авторського права та суміжних прав, включених до їх каталогу – добровільне колективне управління. В Законі «Про ефективне управління <...>» виокремлено види колективного управління: добровільне, розширене та обов'язкове. В ст. 12 закріплені вичерпний перелік сфер розширеного та обов'язкового колективного управління.

Для здійснення розширеного та обов'язкового колективного управління ОКУ повинна пройти процедуру акредитації, за результатами якої за кожною сферою розширеного та обов'язкового колективного управління визначається одна організація. Одна ОКУ може бути акредитована на здійснення обов'язкового колективного управління у декількох сферах, а також одночасно зі здійсненням розширеного колективного управління. Обов'язкове і розширене колективне управління здійснюється щодо

майнових прав на об'єкти авторського права і суміжних прав незалежно від їх наявності в каталозі ОКУ у визначених Законом сферах. Однак, на відміну від розширеного колективного управління, в обов'язковому правовласник позбавлений права вилучати належні йому права з управління акредитованої організації.

Акредитована ОКУ визначається на відкритому конкурсі, що організовується Мінекономрозвитку та проводиться постійно діючою комісією з акредитації ОКУ. Умовою акредитації ОКУ у відповідній сфері є її репрезентативність. Ознаки репрезентативності наведені в ч. 6 ст. 16 Закону. Строк акредитації ОКУ становить три роки.

Визначення окремих ОКУ, відповідальних за здійснення колективного управління щодо певної категорії об'єктів інтелектуальної власності, не є новим для українського законодавства. Закон «Про авторське право і суміжні права» передбачав, що збирання і розподіл винагороди за використання опублікованих з комерційною метою фонограм і відеогам здійснюються уповноваженими ОКУ. Однак накази, якими затверджувався порядок визначення уповноважених ОКУ, неодноразово визнавалися судами незаконними та скасовувалися.

Відповідно до Закону «Про авторське право і суміжні права» повноваження на колективне управління передавалися ОКУ авторами та іншими суб'єктами авторського права і (або) суміжних прав на основі договорів, укладених у письмовій формі. Окрім того, суб'єкти, які таких повноважень не надали, мали право вимагати від ОКУ, які таку винагороду за використання їхніх творів і об'єктів суміжних прав зібрали, виплати цієї винагороди, а також вилучення своїх творів і об'єктів суміжних прав із дозволів на використання, які надавалися ОКУ (розширене колективне управління). Закріплення такої моделі, з одного боку, забезпечувало можливість користувачів легально використовувати об'єкти авторського права і суміжних прав, уклавши договір з будь-якою ОКУ, а з іншого – призводило до спорів між ОКУ та визначення обсягів повноважень останніх у судовому порядку.

Прикладом слугує справа № 909/654/17 за позовом Державної організації «Українське агентство з авторських та суміжних прав» (далі – ДО «УААСП») в інтересах позивачів: PRS та ВМІ до приватного підприємства «Телерадіокомпанія «РАІ» (далі – Підприємство, відповідач) про стягнення компенсації за порушення майнових авторських прав. Третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача залучено Всеукраїнську громадську організацію «Скарбниця авторів музики» (далі – ВГО «САМ»). Позовні вимоги обґрунтовані тим, що: відповідач здійснював без належного дозволу сповіщення музичних творів, право на управління якими належить позивачам; ДО «УААСП» є єдиною організацією на території України, що може дозволяти чи забороняти використання спірних творів; на підтвердження права управління зазначеними творами позивач долучив до матеріалів справи договори про взаємне представництво інтересів та виписки з системи ІРІ. Відповідач щодо позову заперечив, вказавши, що ДО «УААСП» не наділена правом звернення з відповідним позовом до суду, оскільки сповіщення спірних музичних творів відбувалося відповідно до умов укладеного між ним та ВГО «САМ» договору про виплату винагороди.

Верховний суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду у постанові від 26 березня 2019 р. зазначив, що суди попередніх не врахували, що ВГО «САМ» є організацією

колективного управління, що підтверджується виданим Державним департаментом інтелектуальної власності МОН України свідоцтвом про облік організацій колективного управління від 24 грудня 2010 р. № 16/2010.

На підставі приписів п. «в» ч. 1 ст. 49 та ч. 2 ст. 49 Закону «Про авторське право і суміжні права» (в редакції чинній на момент виникнення спірних правовідносин) Верховний суд зробив висновок, що, надавши ОКУ можливість дозволяти використання об'єктів авторського права, які, хоча й не перебувають в їх управлінні, але не вилучені з нього в установленому порядку, законодавець врахував специфіку діяльності суб'єктів господарювання, які здійснюють постійне використання великої кількості об'єктів авторського права, завчасне визначення переліку яких є надмірно складним або взагалі неможливим. У матеріалах справи відсутні докази визнання договору недійсним, отже, на час вирішення даного спору такий договір є чинним; правомірність дій ВГО «САМ» зі збирання винагороди (рояліті) за використання творів підтверджується виданим свідоцтвом. Таким чином, беручи до уваги презумпцію правомірності правочину, Підприємство правомірно здійснювало публічне сповіщення спірних музичних творів, а саме на підставі укладеного з ОКУ договору [15]. Аналогічна позиція Верховного суду висловлена у рішенні від 17 квітня 2018 р. у справі № 914/883/17.

На нашу думку, визначення на державному рівні конкретної ОКУ для кожної зі сфер розширеного та обов'язкового колективного управління, по-перше, сприятиме захисту прав авторів, оскільки вони точно знатимуть, які організації збирають винагороду за використання їхніх прав і зможуть ретельніше слідкувати за їх діяльністю. По-друге, це полегшить життя користувачів, яким не потрібно буде, не розуміючи за яким критерієм, обирати з-поміж багатьох ОКУ, ту єдину організацію з якою необхідно укласти договір, а також запобігатиме пред'явленню необґрунтованих позовів від інших ОКУ.

26 березня 2019 р. Мінекономрозвитку оголосило про початок відкритого конкурсу для визначення акредитованих ОКУ. За результатами першого етапу акредитації організацій у сфері розширеного колективного управління були відібрані перші дві організації: Громадська спілка «Українська ліга авторських та суміжних прав» та Громадська спілка «Український музичний альянс».

Висновок. Отже, попри недосконалість деяких норм Закону «Про ефективне управління <...>», вважаємо, що з-поміж усіх законодавчих ініціатив щодо реформування правового становища ОКУ, саме цей Закон може стати міцним фундаментом для створення ефективної системи колективного управління майновими правами правочасників у сфері авторського права і (або) суміжних прав в Україні. Однак ще важко давати оцінку Закону за відсутності практики застосування, адже лише в ході подальшої реалізації його норм буде можливо виявити усі переваги та недоліки.

Література:

- 2017 Special 301 Report [Electronic resource] / Office of the United States Trade Representative / URL: <https://ustr.gov/sites/default/files/files/Press/Reports/2018%20Special%20301.pdf> (date of appeal: 10.06.2019).
- Про колективне управління авторським правом і суміжними правами та мультитериторіальне ліцензування прав на музичні твори для онлайн використання на внутрішньому ринку: Директива Європейського парламенту і Ради 2014/26/ЄС від 26.02.2014 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_002-14 (дата звернення: 10.06.2019).
- Про ефективне управління майновими правами правочасників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15.05.2018 р. № 2415-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19> (дата звернення: 10.06.2018).
- Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 10.06.2019).
- Про Рекомендації парламентських слухань «Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування»: Постанова Верховної ради України від 27.06.2007 № 1243-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1243-16> (дата звернення: 10.06.2019).
- Про колективне управління правами на твори, виконання, фонограми, відеограми.: Проект Закону України від 07.05.2008 № 2451. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=2451&skl=7 (дата звернення: 10.06.2019).
- Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо діяльності організацій колективного управління: Проект Закону від 18.04.2016 № 4461. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58776 (дата звернення: 10.06.2019).
- Protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo esercizio.: Legge 22 aprile 1941, n. 633 (041U0633) (GU n.166 del 16-7-1941). URL: [https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1941-04-22;633;vig=\(date of appeal: 10.06.2019\)](https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1941-04-22;633;vig=(date%20of%20appeal):10.06.2019).
- Provisions for the Benefit of Phonographic Companies and Remuneration for Private Non-Profit-Making Reproduction: Law of February 5, 1992, No. 93. // WIPO Lex. URL: <https://wipolex.wipo.int/ru/text/128163> (date of appeal: 10.06.2019).
- Про колективне управління майновими авторськими та суміжними правами»: Проект Закону України від 17.08.2017 р. № 7029. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62411 (дата звернення: 10.06.2019).
- Main IP Laws: enacted by the Legislature // WIPO Lex Search. URL: <https://wipolex.wipo.int/en/legislation/results?subjectMatters=11> (date of appeal: 10.06.2019).
- Питання Міністерства економічного розвитку і торгівлі: Постанова Кабінету міністрів України від 11.05.2017 № 320. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/320-2017-%D0%BF> (дата звернення: 10.06.2019).
- Про затвердження Порядку обліку організацій колективного управління та здійснення нагляду за їх діяльністю: Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.05.2003 № 311. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0436-03> (дата звернення: 10.06.2019).
- Про скасування деяких наказів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади: Розпорядження Кабінету міністрів України від 10.03.2017 № 169-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/169-2017-%D1%80> (дата звернення: 10.06.2019).
- Постанова Верховного суду у справі № 909/654/17 від 26.03.2019 року. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80786665> (дата звернення: 10.06.2019).
- Постанова Верховного суду у справі № 914/883/17 від 17.04.2019 року. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73596360> (дата звернення: 10.06.2019).

Huts N. The reform of the collective management organizations' legal status in Ukraine

Summary. The article is devoted to the study of the collective management organizations' status reforming approaches in Ukraine. The shortcomings of the legal regulation of these relations in compliance with the Law of Ukraine "On Copyright and Related Rights" are characterized. The comparative analysis of draft laws aimed at improving the collective management institute is carried out. It is stressed that the monopoly position of one collective management organization would have a negative impact on the effectiveness of copyright and related rights protection. The necessity of the collective management relations regulation in a special act and not by the inclusion of additional norms in the Law of Ukraine "On Copyright and Related Rights" is proved. The main amendments concerning the legal form of collective management organizations, the procedure of their creation, areas of activ-

ity made by the Law of Ukraine «On the efficient management of right holders' copyright and related rights» are considered. The analysis of this law's provisions compliance with the requirements of Directive 2014/26/EU of the European Parliament and of the Council on collective management of copyright and related rights and multi-territorial licensing of rights in musical works for online use in the internal market and the foreign countries' legislation is conducted. The models of collective management are described in the article. It is determined that the main difference between extended and mandatory collective management lies in the fact that a right holder is not able to exclude his/her rights from the organization that carries out mandatory collective management.

Key words: collective management organization, collective management of copyright and related rights, voluntary collective management, extended collective management, mandatory collective management.